

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa M. S. M.
przeciwko Skarbowi Państwa - Krajowej Radzie Sądownictwa, Prokuratorowi
Generalnemu, Prezesowi Sądu Rejonowego w P. oraz P. M. , J. B. i T. M. o
zapłatę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 1 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
- 2) odstępuje od obciążenia powódki kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz Skarbu Państwa;
- 3) przyznaje adwokatowi E.T. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawiła w formie pytania: „czy stanowią bezprawność i czy mogą być uznane za niezgodne z zasadami współżycia społecznego i ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem działania naruszające bądź mogące naruszyć dobra osobiste osób zajmujących lokal (niezależnie od posiadanego tytułu prawnego lub jego braku) zawarte w art. 23 k.c. (w szczególności zdrowie, godność, nietykalność mieszkania rozumianego także na gruncie art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), polegające na pozbawieniu lokalu jego cech, tj. pozbawienia w nim dostępu do wody bieżącej, paliwa gazowego, energii elektrycznej itp., a więc pozbawienia określonego w społeczeństwie minimum egzystencjonalnego oraz w kontekście podniesienia następnie zarzutu przedawnienia związanych z tym roszczeń (uznanego przez sądy powszechne za skuteczny), jako możliwego nadużycia prawa podmiotowego przez osobę zobowiązaną (właściciela lokalu), jako osoby sprawcy naruszenia w/w dóbr osobistych.” Zagadnienie to, jak twierdzi powódka, pozostaje w związku z wykładnią art. 140 k.c. w odniesieniu do prawa do poszanowania mieszkania, o którym mowa w art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy meriti stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problem sformułowany przez powódkę nie ma cech zagadnienia prawnego w znaczeniu przytoczonym wyżej, a poza tym nie pozostaje w związku z przedmiotem rozpoznania Sądów meriti, ustalonymi okolicznościami faktycznymi i oceną prawną sprawy.

Powódka dochodziła roszczenia majątkowego - zadośćuczynienia (art. 448 k.c.) w związku z zarzutem naruszenia jej dóbr osobistych (jak podała - czci, godności, zdrowia) oraz odszkodowania za szkodę powstałą w konsekwencji tego naruszenia (art. 361 w zw. z art. 24 § 2 k.c.). Roszczenia majątkowe, także dochodzone w związku z naruszeniem dóbr osobistych, podlegają przedawnieniu. Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, że zdarzenie, z którym powódka wiąże odpowiedzialność miało miejsce w lutym 2005 r., a z pozwem powódka wystąpiła 26 marca 2015 r., a zatem po terminie przedawnienia. Powódka nie zgłosiła zarzutów w związku z wykładnią i stosowaniem art. 117 § 2 k.c. i art. 442¹ § 1 k.c.

Jedynе roszczenie niemajątkowe zgłoszone przez powódkę, a mianowicie żądanie ustalenia, że Skarb Państwa - Prokurator Generalny uniemożliwia ściganie pozwanych na drodze karnej, nie dotyczyło osób fizycznych, przeciwko którym toczyło się postępowanie, a jego brzmienie wskazywało, że odnosi się raczej do faktu (uniemożliwienie ścigania), a nie stosunku prawnego lub prawa. Wnioski apelacji powódki dotyczyły jednak już tylko roszczeń majątkowych i do ich zasądzenia powódka dążyła przed Sądem drugiej instancji. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka nie sprecyzowała, w

jakim związku pozostaje sformułowany przez nią problem z działaniami szkodzącymi, na które w toku postępowania powoływała się w stosunku do Skarbu Państwa i jego statio fisci.

W wyroku z 7 grudnia 2011 r., II CSK 160/11 (OSNC 2012, nr 6, poz. 75)

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że prawo do niezakłóconego korzystania z energii elektrycznej nie jest dobrem osobistym. Za takie dobro można oczywiście uznać mir domowy i poczucie bezpieczeństwa, jakie daje posiadanie mieszkania, ale w okolicznościach niniejszej sprawy z tą wartością mającą dotyczyć powódki pozostawało w konflikcie uprawnienie właściciela nieruchomości do odzyskania władania nad jego mieniem i swobodnego nim rozporządzania. Właściciel nieruchomości podjął działania mające służyć ochronie jego praw przed bezprawnym postępowaniem powódki na drodze postępowań przed sądami i organami uprawnionymi do wykonywania orzeczeń i w ten sposób odzyskał władanie nad swoją nieruchomością. Pomimo dwukrotnego wykonywania w stosunku do niej orzeczeń eksmisyjnych, powódka na powrót zajęła mieszkanie, z którego została wyprowadzona. Wobec jednak rozpoczętego remontu kamienicy jej możliwości korzystania z lokalu zostały ograniczone.

Do uczestniczenia w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób niezdolnych do tego samodzielnie, zobowiązania jest wspólnota gminna, a czyni to przy wykorzystaniu instrumentów przewidzianych w ustawie z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 611). Taki obowiązek nie ciąży na osobach fizycznych, które są właścicielami zajmowanych bez tytułu prawnego kamienic.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. - orzeczono jak w postanowieniu. Sąd Najwyższy odstąpił od obciążenia powódki kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz Skarbu Państwa w uwzględnieniu sytuacji osobistej i majątkowej powódki, ujawnionej w jej oświadczeniach składanych na potrzeby rozpoznawania wniosków o przyznanie jej prawa pomocy ale także uwzględnwszy charakter sprawy i niewysoki nakład pracy koniecznej w opracowanie odpowiedzi na skargę kasacyjną.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi reprezentującemu powódkę z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł stosownie do § 2, § 4 ust. 1, § 8 pkt 7 i § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r. poz. 18).

jw